Samling af Afgørelser

DOMSTOLENS DOM (Første Afdeling)

26. januar 2017 *

»Appel — konkurrence — karteller — belgiske, tyske, franske, italienske, nederlandske og østrigske markeder for badeværelsesudstyr og -inventar — afgørelse, der fastslår en overtrædelse af artikel 101 TEUF og artikel 53 i aftalen om Det Europæiske Økonomiske Samarbejdsområde — samordning af priser og udveksling af følsomme kommercielle oplysninger — samlet overtrædelse — bevis — bøder — fuld prøvelsesret — rimelig frist — proportionalitet«

I sag C-644/13 P,

angående appel i henhold til artikel 56 i statutten for Den Europæiske Unions Domstol iværksat den 29. november 2013,

Villeroy & Boch SAS, Paris (Frankrig), ved avocat J. Philippe,

appellant,

de øvrige parter i appelsagen:

Villeroy & Boch Austria GmbH, Mondsee (Østrig),

Villeroy & Boch AG, Mettlach (Tyskland),

Villeroy & Boch Belgium SA, Bruxelles (Belgien),

sagsøgere i første instans,

Europa-Kommissionen ved F. Castillo de la Torre, L. Malferrari og F. Ronkes Agerbeek, som befuldmægtigede, og med valgt adresse i Luxembourg,

sagsøgt i første instans,

har

DOMSTOLEN (Første Afdeling)

sammensat af Domstolens vicepræsident, A. Tizzano, som fungerende formand for Første Afdeling, og dommerne M. Berger, E. Levits, S. Rodin (refererende dommer) og F. Biltgen

generaladvokat: M. Wathelet

justitssekretær: fuldmægtig K. Malacek,

* Processprog: fransk.

på grundlag af den skriftlige forhandling og efter retsmødet den 10. september 2015,

og efter at generaladvokaten har fremsat forslag til afgørelse i retsmødet den 26. november 2015,

afsagt følgende

Dom

1 Villeroy & Boch SAS (herefter »Villeroy & Boch Frankrig«) har ved sit appelskrift nedlagt påstand om ophævelse af Den Europæiske Unions Rets dom af 16. september 2013, Villeroy & Boch Austria m.fl. mod Kommissionen (T-373/10, T-374/10, T-382/10 og T-402/10, ikke trykt i Sml., herefter »den appellerede dom«, EU:T:2013:455), hvorved Retten frifandt Kommissionen i det søgsmål, som selskabet havde anlagt med påstand om annullation af Kommissionens afgørelse K(2010) 4185 endelig af 23. juni 2010 om en procedure i henhold til artikel 101 TEUF og EØS-aftalens artikel 53 (sag COMP/39092 – Badeværelsesudstyr og -inventar) (herefter »den omtvistede afgørelse«), for så vidt som den vedrører appellanten.

Retsforskrifter

Forordning (EF) nr. 1/2003

2 Rådets forordning (EF) nr. 1/2003 af 16. december 2002 om gennemførelse af konkurrencereglerne i [artikel 101 TEUF] og [102 TEUF] (EFT 2003, L 1, s. 1) bestemmer følgende i artikel 23, stk. 2 og 3:

»2. Kommissionen kan ved beslutning pålægge virksomheder og virksomhedssammenslutninger bøder, hvis de forsætligt eller uagtsomt:

a) overtræder [artikel 101 TEUF] eller [102 TEUF] […]

[…]

Bøden kan for hver af de virksomheder, som har deltaget i overtrædelsen, ikke overstige 10% af den samlede omsætning i det foregående regnskabsår.

[…]

3. Ved fastlæggelse af bødens størrelse skal der tages hensyn til både overtrædelsens grovhed og varighed.«

Retningslinjerne af 2006

3 I punkt 2 i retningslinjerne for beregning af bøder efter artikel 23, stk. 2, litra a), i forordning (EF) nr. 1/2003 (EUT 2006, C 210, s. 2, herefter »retningslinjerne af 2006«) foreskrives, at Kommissionen hvad angår bødefastsættelse »skal tage hensyn til overtrædelsens grovhed og varighed«, og at »bøden […] ikke [må] overstige de grænser, der er fastsat i artikel 23, stk. 2, andet og tredje afsnit, i forordning [(EF)] nr. 1/2003«.

4 Punkt 37 i retningslinjerne af 2006 fastsætter:

»Selv om der i disse retningslinjer redegøres for den generelle metode til fastsættelse af bøder, kan det være berettiget, at Kommissionen fraviger denne metode eller de grænser, der er fastsat i punkt 21, hvis der gør sig særlige forhold gældende i en given sag, eller det er nødvendigt at sikre et afskrækkende niveau i et bestemt tilfælde.«

Sagens baggrund og den omtvistede afgørelse

5 De produkter, som er omfattet af kartellet, er badeværelsesudstyr og -inventar, som tilhører en af følgende tre undergrupper af produkter, nemlig vandhaner og armaturer, bruseafskærmninger og tilbehør samt keramiske artikler (herefter de »tre undergrupper af produkter«).

6 Sagens baggrund blev fremstillet i den appellerede doms præmis 1-19 og kan sammenfattes som følger.

7 Ved den omtvistede afgørelse fastslog Kommissionen, at der var sket en overtrædelse af artikel 101, stk. 1, TEUF og af artikel 53 i aftalen om Det Europæiske Økonomiske Samarbejdsområde af 2. maj 1992 (EFT 1994, L 1, s. 3, herefter »EØS-aftalen«) inden for sektoren for badeværelsesudstyr og -inventar. Denne overtrædelse, som 17 virksomheder deltog i, fandt sted i løbet af forskellige perioder i tidsrummet fra den 16. oktober 1992 til den 9. november 2004 i form af en flerhed af konkurrencebegrænsende aftaler eller former for samordnet praksis på Belgiens, Tysklands, Frankrigs, Italiens, Nederlandenes og Østrigs områder.

8 Kommissionen anførte nærmere bestemt i den omtvistede afgørelse, at den fastslåede overtrædelse for det første bestod i, at producenterne af badeværelsesudstyr og -inventar samordnede deres årlige prisforhøjelser og andre aspekter ved prisfastsættelsen ved regelmæssige møder i nationale brancheforeninger, for det andet i fastsættelse eller samordning af priserne ved konkrete begivenheder, såsom en stigning i råvarepriser, indførelsen af euroen eller indførelse af motorvejsafgifter, og for det tredje i videregivelse og udveksling af følsomme kommercielle oplysninger. Desuden konstaterede Kommissionen, at fastsættelsen af priser i sektoren for badeværelsesudstyr og -inventar var en årligt tilbagevendende begivenhed. Inden for rammerne heraf fastsatte producenterne deres prislister, som i almindelighed gjaldt et år, og som dannede grundlag for de kommercielle relationer med grossisterne.

9 Villeroy & Boch Frankrig og de øvrige sagsøgere i første instans, Villeroy & Boch Austria GmbH (herefter »Villeroy & Boch Østrig«), Villeroy & Boch AG (herefter »Villeroy & Boch«) og Villeroy & Boch Belgium SA (herefter »Villeroy & Boch Belgien«) driver virksomhed i sektoren for badeværelsesudstyr. Villeroy & Boch ejer hele kapitalen i Villeroy & Boch Østrig, i Villeroy & Boch Frankrig, i Villeroy & Boch Belgien, i Ucosan BV og dettes datterselskaber og i Villeroy & Boch SARL.

10 Den 15. juli 2004 oplyste Masco Corp. og selskabets datterselskaber, herunder Hansgrohe AG, som fremstiller vandhaner og armaturer, og Hüppe GmbH, som fremstiller bruseafskærmninger, Kommissionen om forekomsten af et kartel i sektoren for badeværelsesudstyr og -inventar og anmodede om bødefritagelse i medfør af Kommissionens meddelelse om bødefritagelse eller bødenedsættelse i kartelsager (EFT 2002, C 45, s. 3, herefter »samarbejdsmeddelelsen af 2002«) eller subsidiært en nedsættelse af de bøder, som de kunne blive pålagt. Den 2. marts 2005 vedtog Kommissionen en betinget afgørelse om bødefritagelse til fordel for Masco i overensstemmelse med denne meddelelses punkt 8, litra a), og punkt 15.

11 Den 9. og den 10. november 2004 gennemførte Kommissionen uanmeldte kontrolundersøgelser i lokalerne for flere selskaber og nationale brancheforeninger med aktiviteter inden for sektoren for badeværelsesudstyr og -inventar.

12 Den 15. og den 19. november 2004 anmodede henholdsvis Grohe Beteiligungs GmbH og dettes datterselskaber og American Standard Inc. (herefter »Ideal Standard«) om henholdsvis bødefritagelse i henhold til samarbejdsmeddelelsen af 2002 eller subsidiært om en nedsættelse af bøderne.

13 Efter i perioden fra den 15. november 2005 til den 16. maj 2006 at have fremsendt begæringer om oplysninger til flere selskaber og brancheforeninger med aktiviteter inden for sektoren for badeværelsesudstyr og -inventar, herunder sagsøgerne i første instans vedtog Kommissionen den 26. marts 2007 en klagepunktsmeddelelse, som blev meddelt sagsøgerne i første instans.

14 Den 17. og den 19. januar 2006 anmodede henholdsvis Roca SARL og Hansa Metallwerke AG og dettes datterselskaber om bødefritagelse i henhold til samarbejdsmeddelelsen af 2002 eller subsidiært om en nedsættelse af bøderne. Den 20. januar 2006 fremsatte Aloys F. Dornbracht GmbH & Co. KG Armaturenfabrik en lignende anmodning.

15 Efter en høring, som blev afholdt fra den 12. til den 14. november 2007, hvori sagsøgerne i første instans deltog, fremsendelsen den 9. juli 2009 af en sagsfremstillingsmeddelelse, som henledte deres opmærksomhed på visse beviser, som Kommissionen påtænkte at lægge til grund ved vedtagelsen af den endelige afgørelse, og yderligere begæringer om oplysninger, som herefter var sendt til bl.a. de nævnte sagsøgere i første instans, vedtog Kommissionen den 23. juni 2010 den omtvistede afgørelse. Ved denne afgørelse fandt Kommissionen, at den i nærværende doms præmis 8 beskrevne praksis var del af en samlet plan med det formål at begrænse konkurrencen mellem adressaterne for nævnte afgørelse og besad de karakteristika, som kendetegner en samlet og vedvarende overtrædelse, hvis anvendelsesområde omfattede de tre undergrupper af produkter, og som omfattede Belgiens, Tysklands, Frankrigs, Italiens, Nederlandenes og Østrigs områder. Kommissionen fremhævede i denne henseende, at denne praksis fulgte et gentaget mønster, som havde vist sig at være det samme i de seks medlemsstater, der var omfattet af dens undersøgelse. Kommissionen henviste ligeledes til eksistensen af nationale brancheforeninger, som omfattede alle tre undergrupper af produkter, som den benævnte »koordinationsorganer«, nationale brancheforeninger, som omfattede medlemmer, hvis virksomhed vedrørte mindst to af de tre undergrupper af produkter, som den benævnte »foreninger vedrørende flere produktgrupper«, samt specialsammenslutninger, som omfattede medlemmer, hvis virksomhed vedrørte en af de tre undergrupper af produkter. Endelig fastslog Kommissionen, at der fandtes en central gruppe af virksomheder, som havde deltaget i kartellet i forskellige medlemsstater og via koordinationsorganer og foreninger vedrørende flere produktgrupper.

16 Ifølge Kommissionen havde sagsøgerne i første instans deltaget som medlemmer i følgende foreninger, nemlig IndustrieForum Sanitär, som fra 2001 erstattede Freundeskreis der deutschen Sanitärindustrie, Arbeitskreis Baden und Duschen, som fra 2003 erstattede Arbeitskreis Duschabtrennungen, og Fachverband Sanitär-Keramische Industrie i Tyskland, Arbeitskreis Sanitärindustrie i Østrig, Vitreous China-group i Belgien, Sanitair Fabrikanten Platform i Nederlandene og Association française des industries de céramique sanitaire (AFICS) i Frankrig. Hvad angår overtrædelsen begået i Nederlandene lagde Kommissionen i 1179. betragtning til den omtvistede afgørelse i det væsentlige til grund, at de virksomheder, der havde deltaget heri, ikke kunne pålægges en bøde herfor som følge af forældelse.

17 Kommissionen opregnede i den omtvistede afgørelses artikel 1 de virksomheder, som den pålagde sanktioner for en overtrædelse af artikel 101 TEUF og EØS-aftalens artikel 53 fra den 1. januar 1994 at regne på grund af deres deltagelse i et kartel inden for sektoren for badeværelsesudstyr og –inventar i Belgien, Tyskland, Frankrig, Italien, Nederlandene og Østrig i forskellige tidsrum i perioden fra den 16. oktober 1992 til den 9. november 2004. Hvad angår sagsøgerne i første instans pålagde Kommissionen i denne afgørelses artikel 1, stk. 1, Villeroy & Boch en sanktion for dets deltagelse i denne samlede overtrædelse fra den 28. september 1994 til den 9. november 2004, og dets datterselskaber, Villeroy & Boch Belgien, Villeroy & Boch Frankrig og Villeroy & Boch Østrig, for perioden fra den 12. oktober 1994 til tidligst den 9. november 2004.

18 Ved den omtvistede afgørelses artikel 2, stk. 8, pålagde Kommissionen for det første Villeroy & Boch en bøde på 54 436 347 EUR, for det andet Villeroy & Boch og Villeroy & Boch Østrig en bøde på 6 083 604 EUR in solidum, for det tredje Villeroy & Boch og Villeroy & Boch Belgien en bøde på 2 942 608 EUR in solidum og for det fjerde Villeroy & Boch og Villeroy & Boch Frankrig en bøde på 8 068 441 EUR in solidum. Sagsøgerne i første instans blev således i alt pålagt bøder for 71 531 000 EUR.

19 Med henblik på beregningen af disse bøder støttede Kommissionen sig på retningslinjerne af 2006.

Sagen for Retten og den appellerede dom

20 Ved stævning indleveret til Rettens Justitskontor den 9. september 2010 anlagde appellanten sag, i sag T-382/10, med påstand om annullation af den omtvistede afgørelse, for så vidt som den vedrører selskabet, og subsidiært om en nedsættelse af den bøde, som det blev pålagt.

21 Appellanten påberåbte sig til støtte for sin annullationspåstand følgende: en tilsidesættelse af artikel 101 TEUF og EØS-aftalens artikel 53, idet der var konstateret en samlet, vedvarende og kompleks overtrædelse, en begrundelsesmangel, ingen beviser for en overtrædelse i Frankrig, intet retligt grundlag for at pålægge sagsøgerne i første instans bøder in solidum, en urigtig beregning af den pålagte bøde som følge af den omstændighed, at der ved beregningen af bøden var inddraget afsætning, som ikke var forbundet med overtrædelsen, manglende nedsættelse af denne bøde til trods for den uforholdsmæssigt lange administrative procedure, og endelig en tilsidesættelse af artikel 23, stk. 3, i forordning nr. 1/2003, idet bøden var uforholdsmæssig.

22 Appellanten nedlagde en subsidiær påstand om nedsættelse af den pålagte bøde.

23 Retten frifandt ved den appellerede dom Kommissionen i det hele.

Parternes påstande

24 Appellanten har nedlagt følgende påstande:

— Den appellerede dom ophæves i sin helhed, i det omfang Europa-Kommissionen frifindes i det af appellanten indgivne søgsmål.

— Subsidiært ophæves den appellerede dom delvis.

— Subsidiært nedsættes den bøde, som appellanten er blevet pålagt.

— Mere subsidiært ophæves den appellerede dom, og sagen hjemvises til Retten med henblik på fornyet afgørelse.

— Kommissionen tilpligtes at betale sagsomkostningerne.

25 Kommissionen har nedlagt følgende påstande:

— Appellen forkastes i det hele, idet den delvis ikke kan antages til realitetsbehandling, delvis er ugrundet.

— Appellanten tilpligtes at betale sagsomkostningerne.

Appellen

26 Til støtte for appellen har appellanten gjort fire anbringender gældende. Det første anbringende vedrører en retlig fejl, som Retten begik ved bedømmelsen af beviserne for de overtrædelser, der angiveligt er begået i Frankrig. Det andet anbringende vedrører en retlig fejl, som Retten begik ved konstateringen af en kompleks og vedvarende overtrædelse. Det tredje anbringende omhandler den omstændighed, at Retten ikke udøvede sin fulde prøvelsesret vedrørende den bøde, som appellanten var blevet pålagt. Det fjerde anbringende vedrører en tilsidesættelse af proportionalitetsprincippet.

Det første anbringende vedrørende en retlig fejl ved bedømmelsen af beviserne for de overtrædelser, der angiveligt er begået i Frankrig

Parternes argumenter

27 Appellanten har med det første anbringende i det væsentlige gjort gældende, at Retten begik retlige fejl, eftersom den bedømmelse, som denne instans foretog af de af Ideal Standard, Roca og Duravit AG fremsatte erklæringer vedrørende alle de faktiske omstændigheder, der fandt sted i Frankrig, ikke svarer til den bedømmelse, som Retten foretog af de samme beviser i dom af 16. september 2013, Keramag Keramische Werke m.fl. mod Kommissionen (T-379/10 og T-381/10, ikke trykt i Sml., EU:T:2013:457), som også vedrører den omtvistede afgørelse. Som følge heraf tilsidesatte Retten ligebehandlingsprincippet og princippet in dubio pro reo.

28 I den appellerede doms præmis 287-290 fastslog Retten således, at de af Ideal Standard og Roca fremsatte erklæringer havde gjort det muligt at godtgøre, at appellanten havde deltaget i tre møder i AFICS, som var organiseret i løbet af 2004, under hvilke der fandt ulovlige drøftelser sted. I denne henseende bemærkede Retten i det væsentlige, at et vidneudsagn fra en virksomhed, der havde anmodet om bødefritagelse, i henhold til princippet testis unus testis nullus (ét vidne er intet vidne) ikke kunne tjene som bevis, medmindre et sådant vidneudsagn er understøttet af vidneudsagn fra andre karteldeltagere. Dette er ifølge Retten imidlertid tilfældet i nærværende sag, eftersom det vidneudsagn, der blev afgivet i forbindelse med anmodningen om bødefritagelse fra Ideal Standard, er blevet bekræftet af Rocas erklæring.

29 Ifølge appellanten er den bedømmelse af beviserne, som Retten foretog, åbenbart i modsætning til den bedømmelse af de samme beviser, som den foretog i dom af 16. september 2013, Keramag Keramische Werke m.fl. mod Kommissionen (T-379/10 og T-381/10, ikke trykt i Sml., EU:T:2013:457, præmis 118-120), som også vedrører den omtvistede afgørelse.

30 Det er endvidere appellantens opfattelse, at Retten vurderede bevisværdien af erklæringen fra Duravit forskelligt i sidstnævnte dom og i den appellerede dom. I dom af 16. september 2013, Keramag Keramische Werke m.fl. mod Kommissionen (T-379/10 og T-381/10, ikke trykt i Sml., EU:T:2013:457, præmis 115 og 116), konstaterede Retten, at denne erklæring ikke var blevet fremsendt til sagsøgerne i den sag, der gav anledning til nævnte dom, under den administrative procedure, hvorfor den ikke kunne gøres gældende over for dem. I den appellerede dom derimod accepterede Retten at tage den samme erklæring i betragtning. I den appellerede doms præmis 293 anførte Retten således, at selv om den omtvistede afgørelse ikke »var støttet« på denne erklæring, forholdt det sig ikke desto mindre således, at denne erklæring blev bekræftet af Ideal Standards erklæring, hvad angår indholdet af de ulovlige drøftelser, som »sandsynligvis« fandt sted den 25. februar 2004.

31 Appellanten har desuden anført, at Retten ved at anvende Duravits erklæring mod appellanten, selv om Retten vidste, at denne erklæring ikke kunne gøres gældende mod virksomheden, og at Kommissionen ikke selv havde anvendt den i den omtvistede afgørelse, ændrede begrundelsen for denne afgørelse og tilsidesatte artikel 263 TEUF og 296, stk. 2, TEUF.

32 Eftersom der ikke er påberåbt noget andet bevis hvad angår den overtrædelse, der angiveligt kan tilregnes appellanten i Frankrig, beror dommen over virksomheden på de retlige fejl, der er nævnt ovenfor, hvad angår de faktiske omstændigheder, der fandt sted i Frankrig.

33 Kommissionen har medgivet, at den bedømmelse af beviserne, som Retten foretog i den appellerede dom, er i åbenbar modsætning til den bedømmelse, som den foretog i dom af 16. september 2013, Keramag Keramische Werke m.fl. mod Kommissionen (T-379/10 og T-381/10, ikke trykt i Sml., EU:T:2013:457), men har gjort gældende, at fejlen ligger i den sidstnævnte dom. Kommissionen har fremhævet, at appellanten ikke har påberåbt sig en retlig fejl ved bedømmelsen af beviserne, men alene, at identiske faktiske omstændigheder er behandlet forskelligt. Kommissionen har desuden afvist, at der foreligger en tilsidesættelse af princippet om uskyldsformodning. Endelig har Kommissionen ikke bestridt, at Duravits erklæring ikke kan anvendes som bevis, men har fremhævet, at den appellerede dom ikke er baseret på denne erklæring.

Domstolens bemærkninger

34 Med henblik på besvarelsen af det første anbringende skal der mindes om, at Rettens bedømmelse af et dokuments bevisværdi principielt ikke kan prøves af Domstolen under en appelsag. Som det fremgår af artikel 256 TEUF og artikel 58, stk. 1, i statutten for Den Europæiske Unions Domstol, er appel nemlig begrænset til retsspørgsmål. Det er derfor alene Retten, der har kompetence til at fastlægge og bedømme de relevante faktiske omstændigheder såvel som til at vurdere beviserne, medmindre disse omstændigheder og beviser er blevet gengivet urigtigt (jf. bl.a. dom af 2.10.2003, Salzgitter mod Kommissionen, C-182/99 P, EU:C:2003:526, præmis 43 og den deri nævnte retspraksis), hvilket ikke er påberåbt i det foreliggende tilfælde.

35 Derimod gælder i henhold til fast retspraksis, at spørgsmålet om, hvorvidt begrundelsen for en dom afsagt af Retten er selvmodsigende eller utilstrækkelig, er et retsspørgsmål, der kan rejses under en appelsag (jf. bl.a. dom af 21.9.2006, Nederlandse Federatieve Vereniging voor de Groothandel op Elektrotechnisch Gebied mod Kommissionen, C-105/04 P, EU:C:2006:592, præmis 71 og den deri nævnte retspraksis).

36 I det foreliggende tilfælde konstaterede Retten i den appellerede doms præmis 287, at Kommissionen havde støttet sig på erklæringerne fra Ideal Standard og Roca for at godtgøre appellantens deltagelse i møderne i AFICS i 2004. Retten fremhævede i den appellerede doms præmis 289, at selv om det fremgår af retspraksis, at en erklæring, som afgives af en virksomhed, der har opnået hel eller delvis bødenedsættelse, og som anfægtes af en part, skal understøttes, er der intet til hinder for, at en sådan understøttelse kan følge af et vidneudsagn fra en anden virksomhed, der har deltaget i kartellet, selv om denne virksomhed også har opnået bødenedsættelse. Retten fastslog – efter at have undersøgt bevisværdien af Rocas erklæring – i den appellerede doms præmis 290, at det måtte fastslås, at erklæringen fra Ideal Standard, som understøttet af Rocas erklæring, i tilstrækkeligt omfang godtgjorde indholdet af de omhandlede ulovlige drøftelser.

37 Appellanten har anført, at denne begrundelse er i modsætning til den begrundelse, der blev anvendt i dom af 16. september 2013, Keramag Keramische Werke m.fl. mod Kommissionen (T-379/10 og T-381/10, ikke trykt i Sml., EU:T:2013:457).

38 Det skal imidlertid bemærkes, at det følger af fast retspraksis, at Rettens forpligtelse til at begrunde sine domme i princippet ikke kan indebære, at den skal begrunde den løsning, som den vælger i en sag, i forhold til den løsning, som den vælger i en anden sag, der er indbragt for den, selv om den vedrører den samme afgørelse (jf. dom af 11.7.2013, Team Relocations m.fl. mod Kommissionen, C-444/11 P, ikke trykt i Sml., EU:C:2013:464, præmis 66 og den deri nævnte retspraksis).

39 Appellantens argument om, at begrundelsen i den appellerede dom er i modsætning til den begrundelse, der blev anvendt i dom af 16. september 2013, Keramag Keramische Werke m.fl. mod Kommissionen (T-379/10 og T-381/10, ikke trykt i Sml., EU:T:2013:457), skal derfor forkastes.

40 Hvad angår appellantens argument om, at Retten ikke kunne anvende Duravits erklæring mod virksomheden, må det fastslås, at dette argument er baseret på en fejlagtig læsning af den appellerede dom. Henvisningen til denne erklæring i den appellerede doms præmis 293 har således alene til formål at besvare et argument fra sagsøgerne i første instans, hvormed disse havde påberåbt sig nævnte erklæring med det formål at rejse tvivl om rigtigheden af Ideal Standards og Rocas erklæringer. Retten anvendte således ikke Duravits erklæring som et bevis mod appellanten, som det bekræftes i den appellerede doms præmis 295, hvori Retten fastslog, at Ideal Standards og Rocas erklæringer var tilstrækkelige til at godtgøre, at der forelå en overtrædelse af artikel 101, stk. 1, TEUF.

41 Under hensyn til ovenstående betragtninger skal det første anbringende forkastes som ugrundet.

Det andet anbringende om spørgsmålet, om der foreligger en samlet og vedvarende overtrædelse

Parternes argumenter

42 Appellanten har med det andet anbringende gjort gældende, at Retten begik en retlig fejl, idet den kunstigt samlede handlinger, der reelt var selvstændige, og idet den fastslog, at der forelå en kompleks og vedvarende overtrædelse.

43 Appellanten har i denne henseende for det første anført, at Retten, idet den baserede sig på begrebet en samlet, kompleks og vedvarende overtrædelse, tilsidesatte artikel 101 TEUF og EØS-aftalens artikel 53. Dette begreb har således intet retligt grundlag i EU-retten. Appellanten har endvidere anført, at den appellerede dom er utilstrækkeligt begrundet, for så vidt som Retten ikke besvarede appellantens argumenter på dette punkt.

44 For det andet har appellanten subsidiært gjort gældende, at betingelserne for at fastslå en samlet overtrædelse ikke var opfyldt i denne sag, eftersom Kommissionen ikke har afgrænset det relevante marked, og det ikke er blevet godtgjort, at de forskellige foreholdte handlinger supplerede hinanden.

45 For det tredje har appellanten subsidiært gjort gældende, at der under alle omstændigheder, henset til de delvise annullationer af den omtvistede afgørelse hvad angår visse medlemsstater ved domme af 16. september 2013, Wabco Europe m.fl. mod Kommissionen (T-380/10, EU:T:2013:449), Keramag Keramische Werke m.fl. mod Kommissionen (T-379/10 og T-381/10, ikke trykt i Sml., EU:T:2013:457), og Duravit m.fl. mod Kommissionen (T-364/10, ikke trykt i Sml., EU:T:2013:477), og til den omstændighed, at visse virksomheder ikke kan have haft kendskab til hele overtrædelsen, ikke kan være tale om en global overtrædelse som defineret i denne afgørelse.

46 Kommissionen har gjort gældende, at det andet appelanbringende bør forkastes.

Domstolens bemærkninger

47 Ifølge fast retspraksis kan en tilsidesættelse af artikel 101, stk. 1, TEUF foreligge ikke alene ved en enkeltstående handling, men også ved en række handlinger eller en sammenhængende adfærd, selv om et eller flere elementer i rækken af handlinger eller i den sammenhængende adfærd også i sig selv og isoleret betragtet kan udgøre en tilsidesættelse af den nævnte bestemmelse. Når de forskellige handlinger indgår i en »samlet plan«, fordi de har det samme formål, nemlig at fordreje konkurrencevilkårene inden for det indre marked, kan Kommissionen således med rette pålægge ansvaret for disse handlinger på grundlag af deltagelsen i overtrædelsen betragtet i sin helhed (jf. i

denne retning dom af 24.6.2015, Fresh Del Monte Produce mod Kommissionen og Kommissionen mod Fresh Del Monte Produce, C-293/13 P og C-294/13 P, EU:C:2015:416, præmis 156 og den deri nævnte retspraksis).

48 En virksomhed, der har deltaget i en sådan samlet og kompleks overtrædelse ved egne handlinger, der falder ind under de i artikel 101, stk. 1, TEUF omhandlede begreber aftaler eller samordnet praksis med et konkurrencebegrænsende formål, og som havde til formål at bidrage til gennemførelsen af overtrædelsen i sin helhed, kan således også være ansvarlig for de handlinger, som andre virksomheder har foretaget som led i den samme overtrædelse, for så vidt angår hele det tidsrum, hvor virksomheden har deltaget i den. Dette er tilfældet, såfremt der er ført bevis for, at virksomheden ved sin egen adfærd havde til hensigt at bidrage til de fælles mål, som deltagerne som helhed forfulgte, og at den havde kendskab til den ulovlige adfærd, som de øvrige virksomheder havde planlagt eller foretaget med de samme mål for øje, eller at den med rimelighed kunne forudse dem, og at den var indstillet på at løbe den dermed forbundne risiko (jf. i denne retning dom af 24.6.2015, Fresh Del Monte Produce mod Kommissionen og Kommissionen mod Fresh Del Monte Produce, C-293/13 P og C-294/13 P, EU:C:2015:416, præmis 157 og den deri nævnte retspraksis).

49 En virksomhed kan således have deltaget direkte i hele den samlede konkurrencebegrænsende adfærd, som den samlede og vedvarende overtrædelse består af, i hvilket tilfælde Kommissionen med føje kan pålægge den ansvaret for hele denne adfærd og derfor den nævnte samlede overtrædelse. En virksomhed kan ligeledes have deltaget direkte i kun en del af den konkurrencebegrænsende adfærd, som den samlede og vedvarende overtrædelse består af, men have haft kendskab til al den øvrige konkurrencebegrænsende adfærd, som de øvrige karteldeltagere havde planlagt eller foretaget med de samme mål for øje, eller med rimelighed kunnet forudse dem og været indstillet på at løbe den dermed forbundne risiko. I et sådant tilfælde kan Kommissionen også med føje pålægge denne virksomhed ansvaret for hele den samlede konkurrencebegrænsende adfærd, som en sådan overtrædelse består af, og hermed overtrædelsen i sin helhed (jf. dom af 24.6.2015, Fresh Del Monte Produce mod Kommissionen og Kommissionen mod Fresh Del Monte Produce, C-293/13 P og C-294/13 P, EU:C:2015:416, præmis 158 og den deri nævnte retspraksis).

50 Med henblik på at kvalificere forskellige former for udvist adfærd som en samlet og vedvarende overtrædelse skal det i øvrigt ikke kontrolleres, om de fremstod som et supplement til hinanden i den forstand, at hver af disse handlinger skulle bidrage til at imødegå en eller flere konsekvenser af den normale konkurrence, og gennem et samspil bidrog til virkeliggørelsen af de af overtræderne tilstræbte samlede konkurrencebegrænsende virkninger i forbindelse med en overordnet plan med et fælles mål. Betingelsen om et fælles mål indebærer derimod, at det skal efterprøves, om der foreligger forhold, som kendetegner de forskellige former for adfærd, der er en del af overtrædelsen, og som kan indikere, at den adfærd, der er materielt gennemført af andre deltagende virksomheder, ikke har det samme mål eller den samme konkurrencebegrænsende virkning, og som dermed ikke er en del af en »samlet plan«, som følge af deres identiske formål om at fordreje konkurrencevilkårene inden for det indre marked (jf. i denne retning dom af 19.12.2013, Siemens m.fl. mod Kommissionen, C-239/11 P, C-489/11 P og C-498/11 P, ikke trykt i Sml., EU:C:2013:866, præmis 247 og 248).

51 Endvidere kan det ikke udledes af Domstolens praksis, at artikel 101, stk. 1, TEUF udelukkende vedrører dels virksomheder, der er aktive på det marked, der berøres af konkurrencebegrænsningerne, eller på markeder i et tidligere eller efterfølgende led eller på tilstødende markeder i forhold til dette marked, dels virksomheder, der begrænser deres handlefrihed på et givent marked i henhold til en aftale eller en samordnet praksis. Det følger således af Domstolens faste praksis, at ordlyden af artikel 101, stk. 1, TEUF henviser generelt til alle aftaler og former for samordnet praksis, som via enten horisontale eller vertikale forbindelser fordrejer konkurrencen på det indre marked, uafhængigt af hvilket marked parterne er aktive på, og uden at dette påvirkes af den omstændighed alene, at det kun er én af parternes kommercielle adfærd, der er omfattet at vilkårene i de omhandlede arrangementer (jf. i denne retning dom af 22.10.2015, AC-Treuhand mod Kommissionen, C-194/14 P, EU:C:2015:717, præmis 34 og 35 og den deri nævnte retspraksis).

52 I betragtning af denne retspraksis forkastes for det første appellantens argumenter om, at det retlige begreb en samlet, kompleks og vedvarende overtrædelse er uforenelig med artikel 101 TEUF og EØS-aftalens artikel 53.

53 For det andet skal det fastslås, at Retten, i modsætning til hvad appellanten har gjort gældende, ved i den appellerede doms præmis 32-34, 41, 42 og 46-48 at henvise til nævnte retspraksis begrundede denne dom tilstrækkeligt.

54 For det tredje skal det hvad angår appellantens argument om, at betingelserne for at fastslå en samlet overtrædelse ikke er opfyldt i denne sag, eftersom Kommissionen ikke afgrænsede det relevante marked, fastslås, som Retten med føje gjorde det i den appellerede doms præmis 54, og som appellanten har anerkendt, at den omstændighed, at de produktmarkeder og geografiske markeder, som dækkes af overtrædelsen, er forskellige, under alle omstændigheder ikke er til hinder for en konklusion om, at der foreligger en samlet overtrædelse. Dette argument er derfor under alle omstændigheder uvirksomt.

55 For det fjerde begik Retten i den appellerede doms præmis 63-71 ikke en retlig fejl ved at finde, at Kommissionen med henblik på at godtgøre en samlet overtrædelse i denne sag kunne fastslå, at der eksisterede et fælles mål. På grundlag af de faktuelle konklusioner i den appellerede doms præmis 66, 69 og 71 godtgjorde Retten således i tilstrækkeligt omfang, at den forskellige foreholdte adfærd havde det samme mål, nemlig at alle producenterne af badeværelsesudstyr og -inventar samordnede deres adfærd i forhold til grossisterne. Det skal i denne forbindelse, i modsætning til hvad appellanten har gjort gældende, fremhæves, at begrebet fælles mål, som det fremgår af den appellerede doms præmis 66, 69 og 71, ikke blev fastsat ved en generel henvisning til, at der eksisterede en fordrejning af konkurrencevilkårene på de for overtrædelsen relevante markeder, men ved henvisning til forskellige objektive forhold, såsom den centrale rolle, som grossisterne spillede i distributionssystemet, dette systems karakteristika, eksistens af koordinationsorganer og foreninger vedrørende flere produktgrupper, ligheden i gennemførelsen af de hemmelige arrangementer og de materielle, geografiske og tidsmæssige overlapninger med hensyn til den pågældende praksis.

56 Under disse omstændigheder kan Retten ikke kritiseres for at have fundet, at Kommissionen ikke begik en fejl, da den fastslog, at der i denne sag forelå en samlet og vedvarende overtrædelse, uden at det er nødvendigt at godtgøre, at de foreholdte former for praksis supplerer hinanden, idet en samlet og vedvarende overtrædelse kan tilregnes ikke-konkurrerende virksomheder og ikke nødvendiggør en systematisk definition af de relevante markeder, og idet det lægges til grund, at appellanten dels var ansvarlig for sin direkte deltagelse i den foreholdte overtrædelse, dels var ansvarlig for sin indirekte deltagelse i denne overtrædelse, for så vidt som selskabet havde kendskab til alle de andre overtrædelser, som de andre karteldeltagere havde planlagt eller foretaget med det samme mål for øje, eller at det med rimelighed kunne forudse dem, og det var indstillet på at løbe den dermed forbundne risiko.

57 Hvad endelig angår appellantens argumenter om en delvis annullation af den omtvistede afgørelse, som blev fastslået ved Rettens domme vedrørende den samme overtrædelse, som er genstand for nærværende sag, skal det bemærkes, at alene Retten har kompetence til at vurdere beviserne vedrørende de forskellige nationale markeder. I det omfang denne argumentation tilsigter at rejse tvivl om, hvorvidt der foreligger en samlet, kompleks og vedvarende overtrædelse, skal det bemærkes, at den omstændighed, at Retten annullerede den omtvistede afgørelse delvist, for så vidt som den vedrører beviset for, at visse af de berørte virksomheder havde deltaget i den foreholdte overtrædelse på visse geografiske markeder i bestemte perioder, ikke er tilstrækkelig til at rejse tvivl om Rettens konstatering om, at der eksisterede en samlet plan, der omfattede alle tre undergrupper af produkter og de seks berørte medlemsstater, og et identisk mål om at fordreje konkurrencen.

58 Det andet anbringende må derfor forkastes som dels uvirksomt, dels ugrundet.

Det tredje og det fjerde anbringende om den fulde prøvelsesret og bødens proportionalitet

Parternes argumenter

59 Ved det tredje anbringende har appellanten foreholdt Retten, at den ikke udøvede sin fulde prøvelsesret vedrørende den bøde, som Kommissionen havde fastsat.

60 Appellanten har anført, at det følger af artikel 261 TEUF, artikel 263, stk. 2 og 4, TEUF, artikel 264, stk. 1, TEUF, artikel 31 i forordning nr. 1/2003, artikel 6 i konventionen til beskyttelse af menneskerettigheder og grundlæggende frihedsrettigheder, undertegnet i Rom den 4. november 1950, og artikel 47 i Den Europæiske Unions charter om grundlæggende rettigheder, at Retten og Domstolen er forpligtede til at udøve deres fulde prøvelsesret.

61 I den appellerede dom udøvede Retten i modsætning til appellantens påstande alene en legalitetskontrol af fastsættelsen af bøden.

62 Appellanten har endvidere gjort gældende, at Retten skulle have nedsat bøden under hensyn til overtrædelsens grovhed, idet overtrædelsen kun vedrører et begrænset antal medlemsstater. I denne henseende er det ikke muligt at erkende begrundelsen for, at Kommissionen pålagde strengere sanktioner for de handlinger, der er foreholdt i nærværende sag, end sanktionerne for karteller af samme art, som dækkede hele Det Europæiske Økonomiske Samarbejdsområde. Endvidere burde Retten have indrømmet appellanten en nedsættelse af bøden som følge af den administrative procedures uforholdsmæssige varighed.

63 Appellanten har med det fjerde anbringende gjort gældende, at der foreligger en tilsidesættelse af proportionalitetsprincippet, der er fastsat i artikel 49, stk. 3, i Den Europæiske Unions charter om grundlæggende rettigheder. Appellanten har i denne henseende fremhævet, at Retten med henblik på at fastlægge overtrædelsens grovhed burde have taget hensyn til det omhandlede marked, den opnåede omsætning, overtrædelsen varighed og art og dens konkrete eller potentielle indvirkninger på de berørte markeder, hvilken Retten ikke gjorde.

64 Retten skulle ligeledes have sikret sig, at den ved den omtvistede afgørelse pålagte bøde i sin helhed var forholdsmæssig, hvilket ikke er tilfældet, når den omsætning, der var dækket af overtrædelsen, var på 34,34 mio. EUR, og den samlede størrelse af bøderne var på 8 068 441 EUR.

65 Appellanten har følgelig anmodet Domstolen om at berigtige disse ulovlige udeladelser fra Rettens side og selv nedsætte den pålagte bøde.

66 Kommissionen har påstået det tredje og fjerde anbringende forkastet.

Domstolens bemærkninger

67 Det følger af fast retspraksis, at den legalitetskontrol, der er indført i artikel 263 TEUF, indebærer, at Unionens retsinstanser udøver en såvel retlig som faktisk kontrol af den omtvistede afgørelse i betragtning af de argumenter, som appellanten har fremført, og at de har beføjelse til at bedømme beviser, annullere denne afgørelse og ændre bødebeløb (jf. dom af 10.7.2014, Telefónica og Telefónica de España mod Kommissionen, C-295/12 P, EU:C:2014:2062, præmis 53 og den deri nævnte retspraksis).

68 Legalitetskontrollen kompletteres af den fulde prøvelsesret, der er tillagt Unionens retsinstanser ved artikel 31 i forordning nr. 1/2003, i henhold til artikel 261 TEUF. Denne kompetence giver Unionens retsinstanser beføjelse til ud over en simpel legalitetskontrol af sanktionen at anlægge deres egen

vurdering i stedet for Kommissionens og derfor ophæve, nedsætte eller forhøje den pålagte bøde eller tvangsbøde (jf. dom af 8.12.2011, Chalkor mod Kommissionen, C-386/10 P, EU:C:2011:815, præmis 63 og den deri nævnte retspraksis).

69 Unionens retsinstanser er med henblik på at opfylde kravene til en fuld prøvelse som omhandlet i artikel 47 i Den Europæiske Unions charter om grundlæggende rettigheder hvad angår bøden under udøvelsen af de i artikel 261 TEUF og 263 TEUF fastsatte kompetencer forpligtede til at undersøge ethvert retligt eller faktisk klagepunkt, der har til formål at godtgøre, at bødens størrelse ikke er i overensstemmelse med overtrædelsens grovhed og dens varighed (jf. dom af 18.12.2014, Kommissionen mod Parker Hannifin Manufacturing og Parker-Hannifin, C-434/13 P, EU:C:2014:2456, præmis 75 og den deri nævnte retspraksis).

70 Udøvelsen af den fulde prøvelsesret svarer imidlertid ikke til en kontrol af egen drift, og proceduren er kontradiktorisk. Det er i princippet op til appellanten at gøre anbringender gældende til prøvelse af den omtvistede afgørelse og at fremlægge bevismateriale til støtte for disse anbringender (jf. dom af 18.12.2014, Kommissionen mod Parker Hannifin Manufacturing og Parker-Hannifin, C-434/13 P, EU:C:2014:2456, præmis 76 og den deri nævnte retspraksis).

71 Det skal i denne forbindelse fremhæves, at den manglende kontrol af hele den anfægtede afgørelse af egen drift ikke er i strid med princippet om effektiv domstolsprøvelse. Det er således ikke nødvendigt for at overholde dette princip, at Retten, der godt nok er forpligtet til at besvare de påberåbte anbringender og til at udøve en såvel retlig som faktisk kontrol, er forpligtet til af egen drift at foretage en ny og fuldstændig undersøgelse af sagen (jf. dom af 8.12.2011, Chalkor mod Kommissionen, C-386/10 P, EU:C:2011:815, præmis 66).

72 Endvidere fremgår det af Domstolens faste praksis, at Retten alene har kompetence til at efterprøve den måde, hvorpå Kommissionen i hvert enkelt tilfælde har vurderet grovheden af den ulovlige adfærd. Under en appelsag er formålet med Domstolens efterprøvelse dels at undersøge, i hvilket omfang Retten juridisk korrekt har taget hensyn til alle væsentlige faktorer ved vurderingen af grovheden af en given adfærd under hensyntagen til artikel 101 TEUF og artikel 23 i forordning nr. 1/2003, dels at undersøge, om Retten i tilstrækkelig grad har taget stilling til alle de argumenter, der er fremført til støtte for påstanden om bødenedsættelse. Grovheden af overtrædelser af EU-konkurrenceretten skal fastsættes på grundlag af en lang række elementer, der bl.a. omfatter omfanget af bødernes afskrækkende virkning, de særlige omstændigheder i sagen og dens kontekst, herunder de enkelte virksomheders adfærd og rolle ved gennemførelsen af kartellet, den fortjeneste, som virksomhederne har kunnet opnå herved, deres størrelse og værdien af de omhandlede varer samt den risiko, som overtrædelser af denne art indebærer for gennemførelsen af Unionens mål (jf. i denne retning dom af 11.7.2013, Team Relocations m.fl. mod Kommissionen, C-444/11 P, ikke trykt i Sml., EU:C:2013:464, præmis 95, 99 og 100).

73 Det tilkommer endvidere ikke Domstolen, når den træffer afgørelse vedrørende retlige spørgsmål under en appelsag, af billighedsgrunde at omgøre det skøn, som Retten har udøvet under sin fulde prøvelsesret vedrørende størrelsen af de bøder, som pålægges virksomheder på grund af disses overtrædelse af EU-retten. Det er således kun i det omfang, at Domstolen måtte finde, at sanktionens størrelse ikke blot er upassende, men også så vidtgående, at den bliver uforholdsmæssig, at det skal fastslås, at Retten begik en retlig fejl på grund af den upassende karakter af en bødes størrelse (jf. bl.a. dom af 30.5.2013, Quinn Barlo m.fl. mod Kommissionen, C-70/12 P, ikke trykt i Sml., EU:C:2013:351, præmis 57 og den deri nævnte retspraksis).

74 Det er i lyset af denne retspraksis, at det tredje og det fjerde anbringende skal undersøges.

75 Det fremgår klart af denne retspraksis, at den fulde prøvelsesret for det første alene vedrører den pålagte sanktion og ikke hele den anfægtede afgørelse, og for det andet svarer hverken den fulde prøvelsesret eller legalitetskontrollen til en kontrol af egen drift, og disse kræver følgelig ikke, at Retten af egen drift foretager en fornyet, fuldstændig sagsoplysning uafhængigt af de af appellanten fremsatte klagepunkter.

76 Det skal i denne sag fastslås, at Retten i den appellerede doms præmis 335 ff. foretog en effektiv kontrol af bøden, at den besvarede appellantens forskellige argumenter, og at den i den nævnte doms præmis 397-402 traf afgørelse om påstandene om bødenedsættelse, hvorved den, i modsætning til hvad appellanten har gjort gældende, ikke blot kontrollerede dette beløbs lovlighed. Retten bemærkede navnlig i denne forbindelse i den appellerede doms præmis 384, at en koefficient på 15% for koefficienter for »overtrædelsens grovhed« og »ekstrabeløb« var mindstesatsen i betragtning af den pågældende overtrædelses særligt alvorlige karakter, og den fandt herefter i samme doms præmis 397-401, at ingen af de af sagsøgerne i første instans fremførte forhold begrundede en bødenedsættelse.

77 Hvad nærmere bestemt angår undersøgelsen af den foreholdte overtrædelses grovhed skal det fastslås, at Retten i den appellerede doms præmis 381 henviste til punkt 23 i retningslinjerne af 2006, hvori bestemmes: »Horisontale aftaler […] om prisfastsættelse, markedsdeling og begrænsning af produktionen, som normalt er hemmelige, betragtes på grund af deres art som de mest alvorlige konkurrencebegrænsninger, og i henhold til konkurrencepolitikken skal de straffes strengt. Den del af afsætningen, der tages i betragtning i forbindelse med sådanne overtrædelser, befinder sig derfor normalt på den øvre del af skalaen«. Retten anførte i den appellerede doms præmis 383 den begrundelse, som Kommissionen havde anført i 1211. betragtning til den omtvistede afgørelse, hvorefter den horisontale samordning af priser på grund af dens art var en af de mest skadelige konkurrencebegrænsninger, og at overtrædelsen var en samlet, vedvarende og kompleks overtrædelse, der omfattede seks medlemsstater og de tre undergrupper af produkter, inden den i den appellerede doms præmis 384 fastslog den pågældende overtrædelses særligt alvorlige karakter, som begrundede anvendelsen af en koefficient på 15% for overtrædelsens grovhed, og i den nævnte doms præmis 385 fastslog, at appellanten havde deltaget i en »central gruppe af virksomheder«, der havde gennemført den konstaterede overtrædelse.

78 Eftersom Retten herved tog hensyn til alle de relevante parametre med henblik på at efterprøve den foreholdte overtrædelses grovhed, og da den horisontale prissamordning og appellantens deltagelse heri i øvrigt var bevist, og eftersom Retten besvarede appellantens argumenter desangående, begik den ikke en fejl og opfyldte sin forpligtelse til en effektiv domstolskontrol af den omtvistede afgørelse.

79 Hvad angår efterprøvelsen af den administrative procedures uforholdsmæssige varighed skal det bemærkes, at selv om Kommissionens tilsidesættelse af princippet om overholdelse af en rimelig frist kan begrunde en annullation af en afgørelse, som denne har truffet ved afslutningen af en administrativ procedure på grundlag af artikel 101 TEUF og 102 TEUF, hvis denne tilsidesættelse ligeledes indebærer en tilsidesættelse af den omhandlede virksomheds ret til forsvar, kan en sådan tilsidesættelse af princippet om overholdelse af en rimelig frist, selv hvis denne antages godtgjort, ikke medføre en nedsættelse af den pålagte bøde (jf. bl.a. domme af 9.6.2016, CEPSA mod Kommissionen, C-608/13 P, EU:C:2016:414, præmis 61, og PROAS mod Kommissionen, C-616/13 P, EU:C:2016:415, præmis 74 og den deri nævnte retspraksis). I den foreliggende sag er det, som det fremgår af nærværende doms præmis 62, ubestridt, at appellanten med sit argument vedrørende Rettens urigtige vurdering af den administrative procedures uforholdsmæssige varighed udelukkende har tilsigtet at opnå en nedsættelse af den bøde, som selskabet blev pålagt.

80 Dette argument må derfor forkastes som uvirksomt, uden at det er fornødent at tage stilling til, om det er begrundet.

81 Hvad angår proportionaliteten af den pålagte bøde som sådan har appellanten ikke fremført noget argument, der kan godtgøre, at den pålagte sanktions størrelse er upassende eller uforholdsmæssig. I denne forbindelse skal argumentet om, at bødens størrelse på 8 068 441 EUR er uforholdsmæssig i forhold til den af kartellet omfattede omsætning på 34,34 mio. EUR, forkastes. Det er i denne sag nemlig ubestridt, at den bøde, som Villeroy & Boch og dettes datterselskaber blev pålagt, blev nedsat, således at den ikke oversteg 10% af disses samlede omsætning i det foregående regnskabsår, jf. artikel 23, stk. 2, i forordning nr. 1/2003. Denne grænse sikrer således, at bødens størrelse ikke er uforholdsmæssig i forhold til virksomhedens størrelse, som denne fremgår af dens samlede omsætning (jf. i denne retning dom af 28.6.2005, Dansk Rørindustri m.fl. mod Kommissionen, C-189/02 P, C-202/02 P, C-205/02 P – C-208/02 P og C-213/02 P, EU:C:2005:408, præmis 280-282).

82 Følgelig må det tredje og det fjerde anbringende forkastes som dels uvirksomme, dels ugrundede.

83 Da ingen af appellantens anbringender er taget til følge, skal appellen forkastes i sin helhed.

Sagens omkostninger

84 I henhold til artikel 184, stk. 2, i Domstolens procesreglement træffer Domstolen afgørelse om sagsomkostningerne, såfremt appellen forkastes. I henhold til procesreglementets artikel 138, stk. 1, der i medfør af samme reglements artikel 184, stk. 1, finder anvendelse i appelsager, pålægges det den tabende part at betale sagsomkostningerne, hvis der er nedlagt påstand herom. Da Kommissionen har nedlagt påstand om, at appellanten tilpligtes at betale sagens omkostninger, og appellanten har tabt sagen, bør appellanten pålægges at betale sagens omkostninger.

På grundlag af disse præmisser udtaler og bestemmer Domstolen (Første Afdeling):

1) Appellen forkastes.

2) Villeroy & Boch SAS betaler sagens omkostninger.

Underskrifter